

медичних діях суворо заборонено імплантувати отримані гібридні ембріони в матку людини або тварини, а також вирощувати їх *in vitro* (понад 14 діб).

Список використаних джерел

1. Правовий статус пацієнтів: теоретико-правове дослідження: монографія / М. Ю. Щирба. Луцьк: СПД Гадяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2019. 492 с.
2. Hayden E. C. Obama overturns stem-cell ban. President's executive order will allow US human embryonic stem-cell research to thrive at last. *Nature*. 2009. Vol. 458 (7235). P. 130.
3. Болдіжар С. О. Клонування та проблеми цілісності особи. *Visegrad journal on human rights*. 2019. Т. 1. № 3. С. 35.
4. Короткий Т. Правові аспекти клонування людини. *Вісник Національної академії наук України*. 2002. № 3. С. 48.

ЮХИМЮК Ольга Михайлівна

*Волинський національний університет імені Лесі Українки,
к.ю.н., доцент кафедри історії та теорії держави та права*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ДОСТУП ДО ІНТЕРНЕТУ ЯК СКЛАДОВА ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Актуальність теми дослідження. Нинішні умови пандемії поставили перед суспільством та державою безліч викликів, від належної реалізації яких залежить функціонування державної влади та її здатність задовольняти потреби суспільства і окремих громадян. Процес здійснення правосуддя зазнав деякої трансформації, але такі перетворення не повинні негативно впливати на реалізацію особою ключових прав, визнаних на міжнародному рівні.

Право на справедливий суд визнане ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та передбачає, що кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж

розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення. Зазначене право ставало предметом численних наукових розвідок та практичних рекомендацій щодо реалізації. Але динаміка суспільних відносин та глобальне поширення пандемії ставить нові завдання.

Одним з елементів права на справедливий суд виступає доступ до правосуддя. Звісно ж пристосування судової системи та окремих учасників процесу до умов карантину спричинило використання існуючих інструментів взаємодії, а також пошук нових.

Відтак, уже 16 березня 2020 року Рада суддів України у листі №9-рс-186/20 рекомендувала встановити судам на період з 16 березня 2020 року до 3 квітня 2020 року особливий режим роботи, зокрема, роз'яснити громадянам можливість відкладення розгляду справ у зв'язку із карантинними заходами та можливість розгляду справ в режимі відеоконференції; ознайомлення учасників судового процесу з матеріалами судової справи, за наявності такої технічної можливості, здійснювати в дистанційному режимі, шляхом надсилання сканкопій матеріалів судової справи на електронну адресу, зазначену у відповідній заяві, заяви про ознайомлення приймати через дистанційні засоби зв'язку.

26 березня 2020 року Вища рада правосуддя ухвалила рішення «Про доступ до правосуддя в умовах пандемії гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2». Судам рекомендовано неухильно дотримуватися приписів постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211 щодо запровадження карантину з метою запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2; безперервно здійснювати судочинство у невідкладних справах, які визначені процесуальними кодексами та судами (суддями), з дотриманням балансу між правом на безпечне довкілля для суддів, сторін у справах та правом доступу до правосуддя; за можливості проводити судові засідання в режимі реального часу

через Інтернет; на час терміну дії карантину організувати гнучкий графік роботи суддів та працівників апаратів судів; рекомендувати судам перейти на опрацювання електронної кореспонденції; забезпечити працівникам апарату суду можливість виконання посадових обов'язків дистанційно, за наявності технічної можливості.

Крім того, прискорила робота над Єдиною судовою інформаційно-телекомунікаційною системою, а також її складовою – підсистемою «Електронний суд».

З метою забезпечення учасників належним доступом до правосуддя Верховною Радою 30 березня 2020 року ухвалено Закон №540-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019)». Вказаний нормативно-правовий акт вніс ряд змін до процесуального законодавства, тим самим легімітизувавши використання сучасних технологічних розробок у судовому процесі.

Уже в Рішенні Вищої Ради Правосуддя від 1 квітня 2021 року № 763/0/15-21 «Про надання уніфікованих рекомендацій для судів усіх інстанцій та юрисдикцій щодо безпечної роботи в умовах карантину» зазначено, що право на справедливий суд також не може бути обмежено, проте, визначаючи справедливий баланс між правом особи на безпечне для життя і здоров'я довілля та правом на справедливий суд, слід зазначити про пріоритет природного права особи на життя та безпечне довілля, яке визнається усіма цивілізованими народами і націями та є загальним спадком європейської правової традиції, позитивний обов'язок щодо забезпечення якого на території України покладено на Державу Україна. Так, утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (стаття 1 Конституції України).

Серед ключових рекомендацій зазначено забезпечення права осіб на доступ до правосуддя в умовах карантину шляхом проведення засідань органів судової влади в режимі реального часу в мережі Інтернет; проведення онлайн-трансляції таких судових засідань і/або невідкладне розміщення у відкритому доступі відеозаписів засідання;

з метою зменшення кількості присутніх у залі судових засідань за можливості забезпечити проведення судових засідань у режимі відеоконференції в межах приміщення одного суду шляхом трансляції між різними залами; запровадження ознайомлення учасників судового процесу з матеріалами судової справи в дистанційному режимі шляхом надсилання сканкопії матеріалів судової справи на електронну адресу, зазначену у відповідній заяві, заяви про ознайомлення приймати засобами поштового та електронного зв'язку; з метою уникнення скупчення людей додатково рекомендовано працівникам апаратів судів попередньо узгоджувати час відвідування суду для ознайомлення з матеріалами справи.

Висновки. Таким чином, доступ до інтернету в нинішніх умовах пандемії з одного боку є необхідністю, здатною гарантувати належне функціонування суду, захист суддів та працівників суду, з іншого – передумовою забезпечення процесуальних прав учасників процесу. Уже закладено базове законодавче підґрунтя для використання відповідних технологій, застосування якого потрібно постійно моніторити та доопрацьовувати. До такої діяльності варто долучитись громадськості, юристам-практикам, студентам-юристам в рамках проходження відповідної практики. Але дистанційний контакт судової системи та громадян також потребує відповідного програмного забезпечення, розробка та удосконалення якого триває.